

ÜNİTE I

SUNUM – TARTIŞMA – PANEL

1. Sunum

Sunumun özelliklerini belirleme, sunum yapma

2. Tartışma

Tartışmanın özelliklerini belirleme ve uygulama

3. Panel

Panelin özelliklerini belirleme

BU BÖLÜMÜN AMAÇLARI

Bu ünitenin sonunda;

- * Toplantıların hangi amaçlarla düzenlendiğini,
- * Toplantıların nasıl yaratıldığını,
- * Toplantılarda nasıl tartışılması gerektiğini,
- * Toplantılarda sorunların nasıl karar bağlandığını,
- * Toplantı tutanaklarının nasıl tutulduğunu,
- * Toplantı türlerinden sunum, tartışma ve paneli öğrenecek ve bu öğrendiğiniz bilgileri uygulayabileceksiniz.

NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

- * Bu ünite de öğrendiğiniz tanımları bir kez de siz söyleyiniz.
- * Bu ünite de ki sunum, tartışma ve panel örnekleriyle yetinmeyip daha başka örneklerle de bilgilerinizi geliştiriniz.
- * Konu içinde size yöneltilen soruları cevaplamayı unutmayınız.
- * İlk kez karşılaştığınız, bilmediğiniz sözcük ve kavramların anlamlarını mutlaka bulunuz.
- * Öğrendiklerinizi pekiştirmek için ünite içinde yer alan soruları cevaplayınız.
- * Ünite de anlatılan konular içinde zorluk çektiğiniz yerler varsa yazarak çalışmayı deneyiniz.
- * Açık Lise TV programlarını izlemeyi unutmayınız.

I. ÜNİTE

SUNUM – TARTIŞMA – PANEL

AÇIKLAMALAR

Herhangi bir sorunu çözümlmek amacıyla ilgililerin bir araya gelmesine toplantı diyoruz. Sorunları bir toplantı konusu hâline getirmek, böyle bir organizasyonu gerçekleştirmek demokratik ve uygar bir çözüm yoludur. Herkesin belirlenen konuda bilgi, düşünce ve gözlemlerini dile getirmesi sonucu sorun her bakımdan aydınlanır, netleşir. Toplantıya katılanlar ortaya koydukları sorunu her yönüyle görebildikleri, anlayabildikleri için daha kapsamlı gerçekçi ve uygun yaklaşımlar önerirler. Ayrıca bu tür toplantılara katılan insanlar kişisel ve genellikle tek yönlü düşünce çemberinden kurtulup başkalarının görüşlerini ve bilgilerini paylaşmanın güzelliğini yaşarlar. Bu toplantılarda ortaya çıkan en önemli kazanımlardan biri de çözülemeyen sorunların birlikte çalışılarak ortadan kaldırılabileceği ve insanlar arasındaki dayanışma duygusunun güçlenmesidir.

Bir toplantıda konuşulan sorunlar üzerinde üyeler, çeşitli çözüm yolları düşünebilirler. Üyelerden bir ya da birkaçı tarafından bir sorunun çözümü için başkanlığa bildirilen görüşe önerge denir. Önerge genellikle yazılı biçimde verilir. Önergede ortaya atılan görüş olumlu ve olumsuz yönleriyle yeteri kadar aydınlanınca oylanır. Görüşmede bulunanların oy çoğunluğu ile kabul ya da reddolunur.

Katıldığınız bir okul-aile birliği toplantısının bölümlerini hatırlamaya çalışınız.

Yapılan her toplantı sonunda istenilen amaca ulaşıp ulaşılmadığı izleyicileri ve katılımcılar tarafından değerlendirilir. Değerlendirme yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı ölçüler vardır:

- Ortaya koyulan sorun yeterince açıklığa kavuşturuldu mu?
- Konu ile ilintili yararlı kararlar alındı mı?
- Bildiriler bilimsel miydi?
- Çağrı, salon seçimi, salonun yeterliği, düzeni gibi ayrıntılar dikkate alındığında toplantı iyi düzenlenmiş miydi?
- Toplantı iyi yönetildi mi?

“Gerçek, insanın hayat yolculuğunda dayandığı bastondur.” atasözünü açıklayınız.

SUNUM

HAZIRLIK

XXI. yüzyıl bir iletişim çağıdır. İletişimin göstergelerinden biri olan sunumla çok sık karşılaşırız.

Siz de dilediğiniz bir konuda bir sunum hazırlayınız.

24 KASIM ÖĞRETMENLER GÜNÜ

ÖĞRENCİ

Henüz çocuğum.

Gideceğim yol uzun.

Büyüme için zamana ihtiyacım var.

En çok da sana...

Sana öğretmenim...

ÖĞRETMEN (KADIN)

Sorumluluğumun bilincindeyim.

Bu nedenle öğretmenim.

Geleceği şekillendiririm ben.

Yarını bugünde hazır ederim.

ALT SES (ERKEK)

Bu önemli görevinizde beraberiz öğretmenim.

Sloganımız: Her şeyin en iyisine layıktır,

Öğrencimiz, öğretmenimiz...

İşte o yüzden “Eğitime %100 Destek Kampanyası” dedik...

Kampanyayla çeşitli imkânlara sahip çok sayıda derslik kazandı Türkiye.

Ayrıca ‘‘Gelenekten Gelecege’’ dedik...
Ekonomik, estetik, güvenli ve kullanışlı
Eğitim ortamlarıyla okullarımızın çehresi
Deđiřti kısa sürede...

Beraberinde öğretmenimizin çalışma koşulları...

ÖĞRETMEN (KADIN)

Ben öğretmenim...
Değişen dünya koşullarına karşı kendimi
Geliřtirmeli, yenilemeliyim...

ALT SES (ERKEK)

Değişik konularda kurslar açılıyor, seminerler düzenleniyor...
Yapılanlar; çabalarınıza destek olup, yolunuza ışık tutmak....

ÖĞRETMEN (KADIN)

Ben öğretmenim...
Kızı, erkeği Türkiye'nin tüm çocuklarını
Kucaklamak isterim.

ALT SES (ERKEK)

Ülkenin büyük bir sorunu var...
Okula gitmeyen kızlarımız...
‘‘Haydi Kızlar Okula’’ kampanyasıyla çok sayıda kızımız
Okulla buluştu.
Artık onları da kucaklıyor öğretmenim...

ÖĞRETMEN (KADIN)

Ben öğretmenim...

Teknolojinin imkanlarını dersime yansıtmak isterim.

ALT SES (ERKEK)

Yapılan tüm çalışmalar; öğrencimiz,

Öğretmenimiz ve elbette ki Türkiye için...

Öğretmen olmazsa eğitim, eğitim olmazsa

Gelecek olmaz...

Böylesi önemli bir sorumluluğu olan

Öğretmenlerimizin önünde saygıyla eğiliyoruz.

24 Kasım Öğretmenler Gününüz kutlu olsun...

ALT SES (EKOLU)

“Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.”

AÇIKLAMALAR

Yaşadığımız XXI. yüzyılın bir iletişim çağı olarak adlandırıldığını hepimiz biliyorsunuz.

İşte sözlü iletişimin en başta gelenlerinden biri olan sunum; her türlü iletişimde, bir konudaki birikimi ve hazırlığı alıcıya sunarken bilgisayar, CD, disket, data-show, slayt makineleri, mikrofon, kürsü gibi araçlardan öncelikle yararlanılır.

Sunum bir kişinin bir gruba karşı bir ürün, değişen şirket politikası veya eğitim programının bir yönü hakkında bilgi vermek amacıyla yaptığı konuşma ve gösterimdir.

Sunum modern iş ortamının bir iletişim prensibidir. Oldukça dikkatli bir şekilde hazırlanıp sunulmalıdır.

Öncelikle sunumu yapılacak konu çok ayrıntılı bir biçimde hazırlanmalıdır. Özellikle kaynak kitaplara, uzmanlara ve diğer bilgi kaynaklarına başvurulduktan sonra konuya yaklaşım tarzı belirlenmelidir. Düşüncelerin geliştirilmesi için notlar alınmalıdır. Sunum zamanı yaklaşırken konuşma sırasında sunumu yapana yol gösterecek düzgün notlar oluşturulması oldukça önemlidir. Bu notlar, tam dökülmüş bir metinden çok, ana başlıkları içermelidir. İzleyici ile kişisel iletişimi kaybetmemek sunumun vazgeçilmez öğelerinin başında gelir.

Sunumda hazırlığın bir başka boyutu da hitap edilecek izleyici hakkında bilgi toplanmasıdır. Sunumda kaç kişi olacağı, katılımcıların ne kadar özel bilgiye sahip oldukları, deneyimlerinin derecesi gözden uzak tutulmaması gerekenlerdendir.

Araştırmalar sonucunda izleyici konusunda edinilen bilgiyle, tam olarak dinleyicinin beklentisine yönelik bir sunum üretmek mümkündür.

Sunum süresinde dağıtılacak belgelerin de hazırlanması gerekir. Bunlar sunumun ana hatlarını gösterir bir liste, ilgilenenler için bir kaynakça veya sunumun özeti olabilir. İçerikleri ne olursa olsun, bildiriler iyi sunulmalı ve okunaklı olmalıdır.

İyi bir sunumda görsel-işitsel gereçler de kullanılmalıdır. Bu gereçler hazırlanırken özen gösterilmelidir.

Unutulmaması gereken önemli bir nokta da sunumlarda dinleyici kitlesinin konuya ilgi duyan kişilerden oluştuğudur. Sunum yapılırken eldeki teknik imkanlardan sonuna kadar yararlanmaya özen gösterilmelidir:

Yazı tahtası: En eski öğretim gereçlerinden olan yazı tahtasına hızlı bir şekilde anahtar sözcükler ve kavramlar yazılabilir. Kullanıldığında büyükçe ve okunaklı yazmaya ve sırtın dinleyiciye dönülmemesine özen gösterilmelidir. Plastik yüzeyi üzerine çabuk ve tozsuz, silinebilen gazlı kalemle yazabilme kolaylığı yazı tahtasının küçük gruplara yapılan sunumlarda kullanılması önerilmektedir.

Çok yapraklı pano: Bir taban destek üzerine iliştirilmiş büyük boyutlu not defteri görünümündedir. Sayfalar üzerine gazlı kalemle yazılır, sayfa dolduğunda geriye doğru kıvrılarak yeni sayfa açılır. Bunların üzerine daha önceden aktarılacak bilgi yazılabileceğinden, sunumda hazır belge olarak işlev görebilme özelliği vardır. Daha çok 15 – 20 kişilik gruplar için kullanımda yararlıdır.

Projeksiyon aletleri: Bunlar şeffaf bir asetat kağıt üzerine çizilmiş bir şekli, görüntü olarak bir perde veya duvara yansıtırlar. Çeşitli üstünlükleri vardır. Asetat kâğıtlar önceden hazırlanabilir. Yansıtılacak listenin bir bölümü gizlenebilir, sunarken ilgili bölümler yavaş yavaş açılabilir ve sunumda görsel bir paralellik sağlanabilir. Projeksiyon aletlerine görüntü iyi yerleştirilmezse çarpık görünebilir.

Dia projeksiyon aletleri: Bunların iyi çalışıp çalışmadığına bakmak ve diaların doğru yerleştirilip yerleştirilmediklerinin en az bir kere deneyerek görmek gereklidir.

Video: Eğitimin aşamalarını ve brifingleri sunmak için kullanılırlar. Uzun süren bir sunumun bir bölümünde kullanılabilirler. Fakat videoya kaydedilmiş programla sunum metninin içeriklerinin uyumlu olmalarına dikkat edilmelidir. İzleyicinin dikkatini kaybetmemesine ve video bandını bir televizyon programı gibi algılanmamasına özen gösterilmelidir.

Ses düzeni: İnsanların sese görüntüden daha az uyum gösterme eğilimleri olmaları nedeniyle sunumlarda ses düzeninin kullanımı sınırlıdır. Ses-dia gösterisi kaydedilmiş sesin dia eşliğinde kullanıldığı bir sunum şeklidir.

Sunumlarda bilgisayar, ışık ve görüntü sağlayan aletler öğrenmede büyük boyutlarda kolaylıklar sağlamaktadır.

Sunumda kullanılan çeşitli aletlerin öğrenmeye getirdiği kolaylıklar nelerdir?

En önemli ve dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de sunumu yapacak kişinin önceden sunum yerini görmesi ve prova yapmasıdır. Kullanacağı malzemenin kontrolünü kendisinin yapması da sunum sırasında karşılaşılabilecek bir aksiliğin önlenmesi açısından hayati önem taşır. Çünkü sunum sırasında ciddi, ağırbaşlı, temiz ve derli toplu bir görünüm sergilenmesi izleyicilerde olumlu etki yapar.

Sunuma başlamanın birkaç yolu vardır. Bir espriyle veya sunulacak konuyla ilgisizmiş gibi görünen ama bittiğinde konuyla bağlantılı bir fıkrayla başlanabilir. Sunuş süresinde cevapları birer birer verilebilecek, hazırlama amaçlı ön sorular sorulabilir ya da sunumu yapacak kişiye ayrılan zaman içinde söz edilecekler anlatılabilir. Hangi yöntem seçilirse seçilsin söylenecek her şeyden kesinlikle emin olunmalıdır.

Eğer toplum önünde konuşmaya alışık değilsek önceden pratik yapmalıyız. Yüksek sesle ve kendimizden emin bir şekilde konuşmalıyız. Sunuma iyi bir başlangıç yapmak için bir açış cümlesi hazırlamanın her zaman iyi sonuçlar verdiğini de unutmamalıyız.

Sunumda izleyiciyle bağlantı kurmak da başarılı bir sunumun vazgeçilmezlerindedir. İnsanlara dik dik bakmamalı, herkesle göz teması kurmak için çevreye geniş bir açıdan bakmaya gayret edilmelidir. Bu hareket insanların kişisel katılma hislerini artıracak ve ilgilerini yüksek düzeyde tutmalarını sağlayacaktır.

Sunum yapacak kişinin konuşma anında ses tonuna, jest ve mimiklerine, sahneyi veya kürsüyü rahat kullanmaya, seyircilerle vücut diliyle iletişim kurmaya, sözcükleri doğru söylemeye mutlaka özen göstermesi gerektiği hiçbir zaman unutulmamalıdır. Ayrıca sorulara hakim olunması, gereksiz ayrıntılara ve tartışmalara girmeden cevap verilmesi, ilgisiz sorulara konu dışı olduklarının belirtilmesi, cevabı bilinmeyen sorular için yetkililerin düşüncesine başvurulmasının çok önem taşıdığını da hiç aklımızdan çıkartmamamız gerektiğinin altını çiziyoruz.

Son olarak sunumu şöyle tanımlayabiliriz: **Bilgileri yenileyen, pekiştiren, bir çalışma sonucunu açıklayan, laboratuvar ve anket araştırmalarını sunan, önemli olay ve olguları dile getirmek üzere yapılan konuşmalara sunum** diyoruz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

1. Sunumun amacı nedir?
2. Sunumda teknik imkanların önemini bir örnekle açıklayınız.
3. Konuşmada slaytların önemini belirtiniz.
4. Sunum öncesi dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?
5. Sunum sonucunda sorulan sorular karşısında konuşmacı nasıl davranmalıdır?

TARTIŞMA

HAZIRLIK

“Gerçeğin kıvılcımı, düşüncelerin çarpışmasından doğar.” özdeyişi sanki “tartışma” için söylenmiştir. Tartışma; karşılıklı saygı, hoşgörü, sabır, zaman, konuşma kurallarına uyma ve tolerans gerektiren bir etkinliktir.

Siz de güncel bir tartışma konusu bulup arkadaşlarınızla tartışınız.

YOKUŞA DOĞRU

Yaşları oldukça ilerlemiş üç arkadaş, A'nın Bebek'teki evinde, geniş taraçadan ara sıra denize bakarak, her zamanki gibi hasır koltuklara gömülmüş, edebiyat üzerine konuşuyorlardı. Söz sözü açıyordu. Ev sahibi, elinde tuttuğu kahve fincanından bir yudum içtikten sonra dedi ki:

- La Bruyere'in ileri sürdüğü gibi, dünyaya gelmekte geç mi kalındı? Gerçekten her şey söylenmiş midir?

Sıcaklığın verdiği yorgunluktan mı, yoksa bu düşüncenin uyandırdığı ağırlıktan mı nedir, bir sessizlik oldu, üç arkadaş da uzakta süzülen bir gemiye dalarak, birbirlerini unuttular.

- Olamaz, diyordu B içinden, bu söz doğru olamaz. Söylendiği günden bu yana nice edebiyatçılar geldi geçti. Her şey söylenmiş olsaydı, XIX, XX. yüzyılın büyük yazarları elbette ortaya çıkmazdı.

C'de usundan şunları geçiriyordu:

- Hiç de doğru düşünmemiş La Bruyere, her şeyi XVII. yüzyılın klasik edebiyat açısından gören kişinin düşüncesi bu. Romantizm, bu görüş açısının değişmesinden başka bir şey değil. Açı değişince, eski büyük eserlere yenileri katıldı.

Düşüncesinin bu noktasında C'nin gözleri A'ya takıldı. Ev sahibi gözlerini, kendisine dikmişti. C kafasından geçenleri karşısındakiler duymuş gibi birden sesini yükseltti ve A'ya:

-Bu kötümserlik de niye, dedi. Sahi, her şeyin söylenmiş olduğunu, bize artık söyleyecek bir şey kalmadığına inanıyor musun?

A da B de buna cevap vermedi. Şimdi ikisi birden C'yi daha belli bir biçimde süzüyorlardı. C aldırmadı:

-Olur mu böyle şey? Her köşede bir konu, bir gerçek parçası var. Al onları, yoğur yoğurabildiğin kadar.

B söze karıştı:

-Her şey varsa, niçin büyük eser yok? İlk aklıma geleni söylüyorum, bir Kızıl ile Kara'nın eşini günümüzde gösterebilir misin?

-Zaman meselesi bu. Beklemek gerek. Büyük eserler, beklenmedik anlarla doğarlar, diye kestirip attı C.

B devam etti:

-Her köşede bir gerçek parçası, bir olay olduğu doğru. Ama bunlar, görüldüğü vakit vardır. Göz görmeğe yetmiyor. İnsan düşündüğünü, daha doğrusu yaşadığını görür. Bugünün yazarları gerçeklere dıştan bakıyorlar, onları kendi içlerinden geçirdikten sonra bize sunuyorlar. Çünkü, onlar, görüş açısından yoksunlar. Oysa, görüş açılarını iç yaşayıştan çizer. Kendine öz bir açısı olmayan büyük bir sanatçı gösterebilir misin? Kişinin, toplumun alinyazısı üzerine de düşünmemiş, düşüncesini varlığında duygulaştırmamış bir şairden ya da romancıdan elbette büyük bir şey beklenemez.

Ev sahibi, misafirin sözlerini bitirmesini bekliyordu. B sözlerine son verir vermez o atıldı:

-Ben ne kötümserim ne de iyimser. Okuduklarımın bende uyandırdığı düşünceleri söylüyorum. Başka ülkelerden örnek vermek niye? Kendi edebiyatımıza bakalım biz.

B, A'nın sözünü kesti:

-Bizim edebiyatımıza bakalım. Peki, nedir o gün aşırı yayımlanan şiir kitaplarının hâli? Nedir, o roman ya da hikaye diye ortaya sürülen?

C lafa karıştı:

-Bu kadar sert olma canım. Son on beş yıl içinde çıkan edebiyat ürünleri arasında hiç mi değer taşıyanı, umut uyandıranı, geleceği hazırlayanı yok?

-Yok, diye direndi B.

Bu sırada saat beşi bulmuş, hafif bir meltemle birlikte güneş alçalmağa başlamıştı. Çaylar geldi, kızışmaya başlamış olan tartışma bu yüzden biraz durakladı. Çaylar içilirken, hemen hemen, bir şey konuşmadılar. Sonunda sessizliği B bozdu:

-Evet, yok, yok... Bir sürü şair adı, bir sürü kitap başlığı. Bir şiir enflasyonudur gidiyor. Sanırım, beklemekten de yorulduk. Nedir bu İkinci Yeni diye adlandırılan ve bir akım süsü verilen anlayışsızlık?

-Dur, o kadar coşma, diye, sözü aldı A, şiir elbette anlamsız olamaz. Burada senden yanayım. Son yıllarda, kelimeleri harman yaparak, şiiri anlamsızlığa yöneltmek çabasını, ben de boşuna harcanmış emek sayarım. Şiirin ne olduğunu anlamadan, bu yola sapanları kendi hâline bırakmalı. Zaman, onların hakkından gelir. Ama her kapalı şiire de kötü şiir diye bakmamak gerek.

Bir süredir tartışmaya karışmamış olan C:

-Bence, dedi, sanatta önemi olan açıdır. Yeni yetişen şairlerimizin çoğu, gerçeği bilinçaltı süzgecinden geçirmeye çalıştıkları için, şiirleri kapalı sanılıyor. Ama, onlar henüz söyleyişlerini bulmuş değiller. Oysa, edebiyatta, hele şiirde, söyleyiş görüş açısının ta kendisidir. Bilinçaltının beslediği, ilk zenginlik, şaire özgü açıdan, dış gerçeği aydınlattı mı, dil de, söyleyiş de yaratılmış olur. Sanatta acelenin yeri yoktur. Bekleyelim. Yüzyıllar, parmakla sayılacak kadar az sayıda büyük eser verir. Başımızı, otuz kırk yıl öncesine çevirirsek, şiirimizin, bugüne dek, ne kadar yol aldığını daha iyi görebiliriz. Günümüzün şairleri, şiiri sadece dilin sadeliğinde ve hece kalıplarında bulan, otuz kırk yıl önceki anlayıştan ne kadar uzaktalar.

A sesini çıkarmadı. B ise suratını asarak, hasır koltuğunun içine biraz daha çekildi. Her üçü de kımıldamadan susuyorlardı şimdi. Ama C'nin kafasının içinde, şu cümleler, soldan sağa, sağdan sola, gidip geliyordu:

-Yeni bir açıdan şiiri ele alanlar, çok yazsalar, az yayımlasalar...Şiiri keçi boynuzuna çevirmeseler.

O gün söylenmesi gereken şeyler söylenmişti. Hava kararmak üzereydi. B ile C aynı zamanda ayağa kalktılar. A onları bahçe kapısına kadar geçirdi. Parıltılara boğulan denize baktılar, gelecek hafta gene buluşmak üzere, B ile C otobüs durağına doğru yöneldiler.

SUUT KEMAL YETKİN

(Yokuşa Doğru)

AÇIKLAMALAR

Suut Kemal Yetkin tarafından kaleme alınmış okuduğunuz metin, söyleşi biçiminde yazılmış bir tartışma örneğidir.

Metinden de anlaşılacağı gibi daha önceden belirlenmiş bir konuda farklı görüşlere sahip kişilerin bir araya gelerek konuyu çözümlmek, kendi görüşlerini açıklamak, kanıtlamak, karşı tarafın zayıf noktalarını aramak için yaptıkları söyleşmeye tartışma diyoruz.

Bir başka deyişle **toplantılarda sorunlara çözüm aranırken birbirine karşı görüşler ortaya çıkar. Bir konuda karşıt düşüncelerin savunulmasına tartışma denir.** Tartışma; sorunların çeşitli yönleriyle aydınlanması, ortaya çıkarılması için gereklidir. Tartışma; demeç, konferans gibi bir konuşma türü değil, bir görüşme (müzakere) ve çözüm yöntemidir. Ancak tartışmalarda unutulmaması gereken nokta benlik ve üstün gelme amaç olmamalı, gerçeğe varma ön planda tutulmalıdır.

Bir sorun üzerinde bilgi ya da önerisi olmayan kişilerin tartışmaya katılmasının doğru olup olmadığını tartışınız.

Tartışma demokrasinin, özgür düşüncenin en önemli sonuçlarından biridir. İnsanlar hem konuşa konuşa anlaşılır hem de tartışa tartışa birbirlerini tanıma imkânı bulurlar. Sonunda bir sonuca varırlar. Sorunlara ortaklaşa çözüm yolu tartışma ile bulunur.

Tartışmada karşılıklı saygı ve hoşgörünün, nazik, anlayışlı, sabırlı olmanın; konuşma kurallarına, verilen zamana ve sıraya uymanın amaca ulaşmada sayısız yararları vardır.

Tartışmada başarılı olabilmek için konuyu, konunun olumlu ve olumsuz yönlerini, tartışma süresini önceden belirlemek gerekir. Tartışma öğretimi kolaylaştıran, konuların rahat kavranmasına yol açan ve tartışmaya katılanlara güven, kişilik ve görüş kazandıran bir etkinliktir. Bunların yanı sıra kaynaklara başvurma, yöntemli çalışma ve güzel konuşma alışkanlığı da kazandırır.

Tartışmaların gerçeği belirtebilmesi, sorunlara uygun, geçerli çözüm yollarına ulaşabilmesi için, tartışanların bazı kurallara uygun davranmaları gerekir:

- Gerçeği, uygun ve yararlı olanı bulmaya çalışmak.
- Toplantılara sorunların çözümü için öneriler hazırlayarak gelmek.
- Günlük hayatta karşılaşılan tartışmalı sorunlar üzerinde, konuyu iyice kavrayıp sonuçlarını görerek konuşmak.
- Tartışma konusu dışına çıkmamak.
- Düşünceleri anlaşılır, açık ve kısa söylemek.

- Söylenmiş düşünceleri, daha önceden verilmiş örnekleri tekrarlamamak.
- Karşıt görüşleri birleştirmeye çalışmak.
- Tartışmayı benlik, kişisel üstünlük sorunu yapmamak.
- Toplantılarda başkanlığın uyarılarına karşı gelmemek.
- Aynı konuda üst üste söz almamaya çalışmak.
- Konuşanı ilgiyle dinlemek.
- Kendimizi övmemek ve başkalarını yermemek.
- Ortaya çıkan sonucu hoşgörüyle karşılamak.

Tartışmada başkan, konuşmacılar ve sözcü bulunur. Bazen sözcülüğü de başkan yapar, ayrıca bir sözcü bulunmaz.

Oscar Wilde'ın "Herkes benim düşünceme katılırsa yanılmış olmaktan korkarım" "sözünü tartışma konusunda öğrendiklerinizi göz önünde bulundurarak açıklamaya çalışınız.

Başkanın görevlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Tartışılan konunun nitelik ve sınırlarının dinleyicilerce anlaşılmasını sağlamak.
- Tartışanların düşüncelerini rahatlıkla söyleyebilecekleri bir ortam yaratmak.
- Tartışmanın konu dışına çıkmasını, gereksiz yere uzamasını, kişiselliğe dökülmesini, gergin bir durum almasını önlemek.
- Belirtilen yöntem gereğince ortaya çıkan düşünceleri oya sunmak ve rapor hazırlamak.
- Bir sözcü seçilmediği zaman gerekli kurula karşı raporun açıklanmasını, aydınlatılmasını, gerekirse savunmasını yapmak.

Başkan yerine göre tartışmaya katılır, soru sorar, söylenenlerin zaman zaman özetini yapar. Uzun konuşanlara, konunun dışına çıkanlara uyarılarda bulunur.

Başkan kendi düşünce ve görüşlerini kabul ettirmeye çalışmamalı; tartışan grupların düşüncelerine önderlik etmeli ve en önemlisi kesinlikle tarafsız kalmasını bilmelidir.

Günlük bir olay, bir kitap, sınıfça bilinen bir roman, şiir veya oyunun değerlendirilmesi, günlük hayatımızı etkileyen yeni bir buluş ya da gün yüzüne çıkarılmış eski bir uygarlık tartışılacak konular olabilir. Konu seçildikten sonra veriler toplanmalı, bilgiler, görüşler düzenlenmeli ve başkan tartışma kurallarını harfi harfine uygulamalıdır.

Tartışmalarda seçilen konu önemli ve tartışmaya değer olmalıdır. Seçilen konu düşünmeye yol açmalı, tartışmalara uygun olmalı ve istenilen zamana sığabilmelidir.

Bu konuda en güzel sözlerden birisini Woodrow Wilson söylemiştir: “Haklarımızı kazanmak için genellikle tuttuğumuz yol mücadeledir. Bu yolun en kısa yol değil fakat uzun yol olduğunu söyleyebilirim. Çünkü siz, bana sıkılmış yumruklarla gelerseniz, herhâlde benim yumruklarımı da iki katı sıkılmış bulursunuz. Fakat bana gelir ve “Gel oturalım, tanışalım, ayrı düşünürsek niçin ayrı düşündüğümüzü anlayalım ve aramızdaki meselenin ne olduğunu belirleyelim.” dersiniz, araştırmamız sonucunda aramızda hiçbir anlaşmazlık bulunmadığını veya anlaşamadığımız noktaların çok az, fakat üzerinde anlaştığımız noktaların pek çok olduğunu, bir araya gelip anlaşmak isteyince, bunun mümkün olduğunu görürüz.”

Birkaç tartışma konusunu şöyle sıralayabiliriz:

1. Televizyon, sinemayı olumlu mu olumsuz mu etkilemiştir?
2. Eğitim yoluyla savaşlar önenebilir mi, önlenemez mi?
3. Ormanların korunmasında yasalar mı, çevre bilinci mi daha etkili olur?
4. Kitaplıklardan yeterince yararlanabiliyor muyuz?
5. Öğrencilere kitap okuma alışkanlığı nasıl verilebilir?

Tartışmaların topluluk karşısında yapılanları toplu tartışmalar adını alır. Dinleyiciler karşısında dinleyiciler için yapılan bu tartışmaların amacı fikir alışverişi ve kamuoyu yaratmak; dinleyicilerin konuşulanlardan kendi bilgi, görgü ve deneyimlerine göre sonuç çıkarmalarını sağlamaktır. Münazara; açık oturum, panel, sempozyum, forum toplu tartışma çeşitleri arasında yer alırlar.

Dinleyicilerin huzurunda dinleyiciler için gerçekleştirilen tartışmalarda konuşmacıların tartışma konusundaki bilgi, birikim, görgü ve düşünceleri halka iletilir. Bundan amaç, onları bilgilendirmek ve yönlendirmektir. Bu tip tartışmalarda kamuoyu yaratma endişesi konuşmacı-dinleyici ilişkisini belirleyen önemli bir faktördür.

Açık oturum, panel, sempozyum, forum gibi tartışmalar, basın ve halk önünde gerçekleşir. Münazara ise daha çok eğitim amacıyla sınıflarda düzenlenir.

Tartışma konumuzu ünlü İngiliz yazarı Oscar Wilde'ın bir sözü ile bitiriyoruz: "Herkes benim düşünceme katılırsa, yanlış olmuş olmaktan korkarım".

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Tartışmanın amacı nedir?
2. Tartışmada amaca ulaşmak için nelere dikkat edilmelidir?
3. Tartışma başkanının görevleri nelerdir?
4. Tartışma konuları seçilirken ölçülerimiz nelerdir?
5. Topluma açık tartışmaların ortak amacını belirtiniz.

PANEL

HAZIRLIK

Çeşitli konularda uzmanların dinleyiciler karşısında görüşlerini açıkladıkları toplantılara panel diyoruz. Bir paneli televizyondan izleyip, düşüncelerinizi belirtiniz.

TELEVİZYONUN TÜRK AİLESİNE ETKİLERİ

GRUP ÜYELERİ:

Belgin ÖZKÖK (Elektrik Y. Müh.) – Lider

Zülal PİLTEN (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Uzmanı) – Konuşmacı

Ayşegül ESENER (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Uzmanı) – Konuşmacı / Sekreter

Macide ÜNSAL (Ekonomist) – Konuşmacı

Muhammed Zeki MERT (Hukuk Müşaviri) – Konuşmacı

PANEL ÖZETİ:

1. Konunun ve Grup Üyelerinin Takdimi / Ana Giriş :

Panelimizin konusu “ Televizyonun Türk Ailesine Etkileri”. Neden bu konuyu seçtik ? Çünkü TV bir kitle iletişim aracı olarak toplumumuzda büyük ilgi görüyor. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’na göre 1984’te yurt sathının ve nüfusun %80’ni TV verici alanına sokulmuş durumda, 1989’da bu oran %96’ya çıkarılacak. TV’nin yarar ve zararları toplumumuzda tartışılan güncel konulardan biri. Bu bakımdan panelin ilginizi çekeceği ve yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Evet, evin baş köşesine, en itibarlı yerine oturttuğumuz TV’nin eğlence, haber ve eğitim programlarının yarar ve zararlarını belirtirken konuşmacı arkadaşlarımdan bilhassa kişisel değer yargılarını da serbestçe belirtmelerini rica edeceğim. Sözü uzatmadan Sn. PİLTEN’e vereyim ve kendisinden “ TV’nin çocuklar üzerindeki etkilerini” belirtmesini isteyeyim.

Z.PİLTEN – Teşekkürler. Fazla TV izleyen çocukların çevre – mekan ilişkilerini iyi kuramayan, edilgen ve de en önemlisi imgelerle düşünmeyi bilemeyen ve yaratıcı olamayan çocuklar olduğu varsayılıyor. Bunun başlıca nedeni, TV ile imgelerin, biçimlerin çocuğa hazır olarak verilmesinden kaynaklanıyor. Sürekli ve art arda önünde imgeler ve resimler değişen çocuk, bunlar arasındaki ilişkileri tam olarak

kavrayamaz, yalnızca görür, algılamaya, imgeler kurmaya vakit bulamadan seyreder ve edilgenliğe itilir.

Yapılan araştırmalar sonucu elde edilen bulgular TV izlemenin çocuklar üzerinde saldırganlığı artırıcı etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Vurdulu-kırdılı, kavgalı-dövüşlü, öldürmeli filmlerin çocukları daha saldırgan yaptığı, birçok deneysel araştırma ile gösterilmiştir.

Başkan – Sn. Pilten, çocukların TV izleme düşkünlükleri ile ilgili veriler var mı? Vakitlerinin ne kadarını TV'ye ayırıyorlar?

Z.PİLTEN – Evet, çocukların 3 – 7 yaş grubunda haftada 26 saat TV izledikleri belirlenmiş. Bu demek oluyor ki liseden mezun oluncaya kadar 15 bin saat TV izliyorlar. Bir diğer deyişle, okulda geçirdiğinden 3000 saat daha fazla.

Başkan– Bu sayısal veriler, TV'nin çocuk eğitimi ve gelişmesinde ne derece önemli rol olduğunu ya da olabileceğini gösteriyor. Çocukluk döneminin kişilik oluşumundaki önemi çok fazla. Bu nedenle TV'nin en fazla çocuklar üzerinde etkili olması normal.

Z.PİLTEN – Ayrıca TV'deki yiyecek reklamlarının yaklaşık %4'ünün gereksiz besinlere ayrılmış olduğu düşünülürse, TV'nin ne ölçüde dengesiz beslenmeye yol açtığı kestirilebilir. Araştırmalar, Türkiye'de annelerin %95'inin çocuklarını TV'de reklam edilen gıda maddelerinin aldıklarını ortaya koymuştur.

TV ruhsal ve bedensel rahatsızlıklara, uykusuzluk ve TV epilepsisine yol açabiliyor. Her çocuk gelişim düzeyi, kendi kişiliği (özel tercihleri ve tepkileri) doğrultusunda ve yetiştiği aile ortamının niteliğine bağlı olarak TV'den etkilenmektedir. TV'nin yararlarına gelince;

- Çocukları eve bağlayarak ailede ortak ilgiler yaratması, aile mutluluğunu gerçekleştirir.

- Çocuğun kültürünü geliştirir.

- Çocukların ilgilerini ve yaşam alanlarını genişletir.

- Çocukların estetik zevklerini geliştirir, rol alma ve taklit yoluyla kahramanlarla özdeşleşir bu da kişilik gelişmesini etkiler.

- Toplumsal yapı ve yaşamsal biçimler hakkında bilgi edinir.

Başkan – Çocukların TV'deki yabancı kahramanları taklit etmeleri, onlarla özdeşleşmelerinin daima yararlı olduğu söylenebilir mi? RED KIT gibi dizilerin çocuklara olumlu davranış modelleri sunduğunu iddia etmek mümkün müdür?

Z.PİLTEN – Her dizi film için değil tabii.

Başkan – TV'nin çocuklar üzerindeki etkilerini gördük. Diğer aile bireyleri üzerindeki etkilerini de Sn. A. ESENER'den dinleyelim.

A.ESENER – TV günlük yaşamın büyük bir kısmını dolduruyor. Aile üyeleri arasında özellikle TV'ye bağımlılıktan uzaklaşmalar söz konusu oluyor. Paylaştıkları ortak şey TV. Bunun yanı sıra TV özellikle kırsal kesimdeki insanlarımızı kendilerinin dışındaki bir dünyadan haberdar ediyor. Yetişkinlerin bilgi, görgü, tutumlarını değiştirmek ve genel kültürlerini artırmak hususunda yararı, etkileri oluyor. Bu arada Batı'nın kültürünün TV aracılığıyla taşınması söz konusu. Bazı dizilerde sergilenen olaylar, erkek – kadın ilişkileri, toplum ve aile yapıları, dünya görüşleri giysileri, davranış modelleri etkili oluyor. Böylece bu durum kültür değişmelerine neden oluyor.

Başkan – Batı kültürünün TV gibi etkin bir araç sayesinde Türk aile yapısında bazı olumsuz ya da olumlu etkiler yapabildiğini ya da yapabileceğini belirtiyorsunuz. Peki boş zamanların değerlendirilmesi açısından TV neler sağlıyor ?

A.ESENER – Eğlence gereksinimi sağlaması, kültürlenmeye katkıda bulunması söz konusu. TV'nin kullanımından kaynaklanan uykusuzluk vb. rahatsızlıkları daha önce belirtmiştik.

AÇIKLAMALAR

Bir konunun dinleyiciler önünde söyleşi havası içerisinde birkaç kişi tarafından tartışılmasına panel denir. Bir başa deyişle panel bilim, siyaset vb konularda uzmanların, dinleyiciler karşısında bilgi ve görüş bildirdikleri, sonra da dinleyicilerin soru sorarak ve açıklamalarla konuşmaya katıldıkları bir toplantıdır. Adı, İngilizce bölüm, parça anlamına gelen “panel” sözcüğünden gelir. Panel terimi, toplantının konuşmacılar, dinleyiciler olarak iki bölümden oluştuğunu anlatır. Konuşmaların halk karşısında yapılması nedeniyle bu toplantı dilimizde “açık oturum” diye adlandırılmıştır. Toplum sorunlarının konuşulmasının en sık uygulanan toplantı seçimi paneldir. Radyo ve televizyonda da çeşitli sorunlar hakkında düzenlenen toplantılar, panel türünde yapılmaktadır.

Panelde bir yarışma havası yoktur. Başkan konuyu belirtip konuşmacıları tanıtır. Ele alınan konu ile ilgili bilgileri verir. Sonra konuşmacılara sıra ile sorular yönelir. Konuşmacılar görüşlerini belirtip gerekli bilgileri verirler. Bu sırada diğer konuşmacıları özenle dinleyip gerekli notları alırlar. Konuşmalar içtenlikle yapılır. Konuşmalarda eleştiri vardır fakat suçlama yoktur. Hiçbir zaman kırıcı, yerici ve kendini övücü davranışlar içine girilmez.

Bir grup insanın aralarında gerçekleştirdiği tartışma biçimi olan panel geniş bir salonda izleyiciler önünde yapılır. Konu önceden tespit edilir. Panelin başkanı toplantının başarı ile bitmesi için özen gösterir. Konuşmacı sayısının altı kişiyi geçmemesi tercih edilir. Tartışmaların ve konuşmaların uzaması başkan tarafından incelikle hiç kimseyi kırmadan önlenmelidir.

Bir düşünce alışverişi çevresinde oluşan panelin topluma, halka, geniş kitlelere sayısız faydası vardır. Farklı düşüncelerin dile getirildiği panelde kendi başımıza karar veremediğimiz konular, sorunlar gözümüzün önünde tartışıldığı zaman bilmediğimiz çok sayıda şeyi öğreniriz.

Panel dinleyicilerle konuşmacıların bir konu üzerinde birlikte düşünme isteği çevresinde düzenlenir. Bu nedenle de panel, samimi bir atmosferde üzerinde durulan konu ile ilgili dinleyicilerin bulunduğu bir tartışma biçimidir.

Düzenlenen panellerde ortaya atılan düşüncelerin, bilgilerin, verilen örneklerin gerçek, doğru ve bilimsel geçerliği olmalıdır.

Panelin planı ise şöyledir:

1. Panelin yapılış nedeni,
2. Panelin konusu ile ilgili olayın ya da gelişmelerin anlatımı,
3. Konuşmacılara sorulacak sorular,
4. Konuşmaları özetlemek,
5. Paneli sonuca bağlamak.

Panelde konuşmacılar hangi ölçütler içinde değerlendirilmelidir?

Panelde yer alan konuşmacılar konu ile ilgisi ve bilgisi olan, konuşma yeteneği gelişmiş kişilerden seçilir. Bunlar sabırlı, uyumlu, olgun, dinlemesini bilen, eleştiriler karşısında hoşgörüyü elden bırakmayan kişilerdir. Söz hakkı verilmeden konuşmadıkları gibi konuşanın da sözünü kesmezler.

Konuşmalar akıcı, canlı, herkesin anlayacağı bir dille yapılır. Doğal, saygılı ve yerinde bir anlatım kullanılır.

Konuşmacıların söyleyecekleri bitince, dinleyiciler soru sorabilirler. Konunun bazı yönleri hakkında kendi düşüncelerini açıklayabilirler. Panelde karar değil, açıklama amaçlanır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Panel metinlerinin ortak özellikleri nelerdir?
2. Panelde ele alınacak konular nasıl belirlenir?
3. Panel yöneticisinin görevleri nelerdir?
4. Yapılan panele dinleyiciler nasıl katkı yaparlar?
5. İdeal bir panel için konuşmacı sayısı kaç kişiyi geçmemelidir?

ÖZET

Toplantı, bir sorunu çözmek için ilgililerin bir araya gelmesidir. Herkes tartışılan sorun ile ilgili bilgi ve gözlemlerini ifade eder. Böylece sorun her yönüyle aydınlanır.

Sunum, bilgileri yenileyen, pekiştiren, hatırlatan, önemli noktaları öne çıkaran, çalışma, laboratuvar ve anket sonuçlarını ifade eden, önemli olay ve olguları dile getiren konuşmalardır.

Tartışma, bir konu çevresinde karşılıklı düşünceleri ortaya koyma, problemlere çözüm bulma, gerçek, doğru, iyi ve güzel olanı birlikte aramadır. Tartışmada konunun güncel olması önemlidir.

Panel, bir gerçeğin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı, seçilen konu üzerinde farklı düşüncelerin dile getirildiği, herkesi ilgilendiren sosyal problemlerin ele alındığı bir tartışma biçimidir.

Bütün tartışmalarda amaç gerçeği ve en uygun kararı bulmaktır. Katılanlar birbirine saygılı davranmalı, karşıt görüşleri hoşgörüyle karşılamalıdır.

Toplantıların sonunda, düzenleyenlerin ve katılanların bir değerlendirme yapması gerekir.

TEST 1

1. Toplantıların düzenleniş nedeni aşağıdakilerin hangisinde en uygun olarak belirtilmiştir?
  - A) Tartışma – bilgi alışverişi
  - B) Dinlenme – sorun çözümü
  - C) Tanışma – yönetim kurulunu seçme
  - D) Sorun çözümü – bilgi alışverişi

2. Toplantıda konuşulanların bir tutanakla tespit edilmesi aşağıdakilerin hangisinde zorunludur?
  - A) Sempozyum
  - B) Dernek toplantısı
  - C) Forum
  - D) Panel

3. Trafik sorununu halka anlatmak için yapılacak en uygun toplantı türü aşağıdakilerden hangisidir?
  - A) Panel
  - B) Sempozyum
  - C) Münazara
  - D) Forum

4. Bir tartışmada tartışan taraflar aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirmeyi hedeflememelidirler?
  - A) Hitabet gücünü gösterme
  - B. Bilgisini gösterme
  - C. Dinleyicileri etkileme
  - D. Karşısındakini alt etme

5. Bir toplantının asıl amacı aşağıdakilerden hangisidir?
- A. Bir araya gelip eğlenmek
  - B. Bir sorunu derinlemesine inceleme
  - C. Sorunlara çözüm bulma
  - D. Kendi görüşünü karşıya kabul ettirme